

BUGOJNOKIO VAM PRIČA

I tako dođe treći dan ovih naših Susreta.

Ponovo sam jutros posjetio moje drugare lutke koje krase Lutkarsku Republiku.

Moji drugari su nasmijani, veseli, oslušuju šta djeca pričaju kad prolaze pored njih.

Radosno aplaudiraju, samo mi to ne vidimo.

Inače, trebaš imati dječje srce da bi vidio naoko nepokretne lutke kako aplaudiraju.

Kaže onaj jedan: „Ove lutke su od kartona, to su sponzori“, a ne vide da su one žive, da slušaju, smiju se, raduju, uživaju u svojoj Lutkarskoj Republici.

Gledao sam ih, udahnuo duboko, izdahnuo snažno, udahnuo snažno, izdahnuo nisam, niti ću.

To su moji drugari.

Onda sam se pomiješao sa djecom i otišao da vidim predstavu „Bilo jednom jedno jaje“.

Zeko, Medo, Lisica i Vuk su, što se u narodu kaže, „polupali lončice“ pomislivši da je jaje nekoga od njih.

Malo smo plesali, bilo mi je nekako razigrano.

Onda sam otišao šetati (namjerno ne spominjem kraj, a i zašto bih?).

Zlatnožuto lišće mi je šušalo pod nogama i pomno sam slušao šuškanje.

Čak sam i zapjevušio onu ljudsku pjesmu „Jesen u mom sokaku, lišće pada na sve strane...“

Potom sam se popeo na vrh najviše zgrade i gledao.

Gledao sam kako se vjetar igra s lišćem, pažljivo se igra podižući ga visoko, visoko, a onda ga pusti da lelujući pravi zlatni tepih.

O, veličanstven prizor.

Malo sam i zadrijemao jer me Sunce gotovo pa uspavalo, milujući me svojim zlatnim zracima.

O, moram ići!

Crvenkapica!

Naši drugari iz Osijeka.

I, onda, drage moje lutke, ljudi, dragi svi, doživim nešto što nisam dugo.

Raznježim se, vrišt看, smijem se, tugujem, veselim se.

Znam, mislite sad, kako lutka ima osjećaje?

Ima, ima, zato kažem da sam doživio nešto što nisam dugo.

Poželio sam u jednom trenutku da skočim u onaj lavor, da budem moker k'o Sofija Loren u onom jednom filmu.

Čuj mene, odoh ja daleko.

Bravo Osječani.

Baš sam ponosan što sam lutka sa emocijama.

Bolje biti lutka sa emocijama nego čovjek kastriranih emocija.

Sutra opet gledamo drugare iz Osijeka, a potom Prijedorčane sa „Crvenkapom“.

Jedva čekam.

Vidimo se.

Voli vas vaš Bugojnokio.

FOTOGALERIJA SA PREDSTAVE

„Bilo jednom jedno jaje“

Pozorište lutaka Mostar
Režija: Silvan Omerzu

RAZGOVOR SA...

ALI KAMER AKSOY **Glumac u predstavi "Bilo jednom jedno jaje"**

Jeste li zadovoljni sa predstavom?

Mi smo zadovoljni sa izvedbom, prvo moram naglasiti da je nama jako drago što dolazimo na 26. Susret lutkarskog pozorišta u Bosni i Hercegovini, drago nam je zato što se Bugojno pretvorilo u svojevrsnu Lutkarsku Republiku. Svi smo sretni i radujemo se okruglim stolovima, novim prijateljstvima kojima obogaćujemo naše glumačke živote, a i naše pozorište. Dolazio sam i prije u Bugojno nekoliko puta. Okrugli stolovi su u Bugojnu jako posjećeni, to je jedan predivan prostor koji nastane jer i publika i glumci mogu da diskutuju o predstavi i o nekim boljim promišljanjima za predstavu.

Kako prihvataš sugestije?

Prihvatam ih onako kako ja mislim da je najbolje. Razmislim o njima, pokušam da ih apsolviram i da svoju igru poslije tih sugestija modifikujem.

Koliko je važno da predstave za djecu imaju poruku?

U ovoj našoj predstavi vidimo različite znatiželjne životinje i sukobe koje imaju na početku, ali vremenom se počinju navikavati jedna na drugu i stupaju u interakciju, prevazilaze te svoje antagonizme i vremenom jaje otkriva svoju misteriju. Na kraju ipak jaje nije zec, već nešto drugo.

Profesor si turskog jezika i književnosti, kako si se počeo baviti pozorištem?

Ja sam rođen u Istanbulu, došao sam ovdje 1999. godine i od tada sam se ovdje školovao. Upisao sam turski jezik i književnost, ali sam se paralelno bavio pozorištem u Mostarskom teatru mladih, što me negdje i profilisalo da odaberem ovakav rad kao svoju vokaciju.

Ko je krivac pa si krenuo da se baviš i pozorištem?

Krivci su moji prijatelji koji su me doveli na radionicu Bajkovnice koja je bila 2012. godine, pozvali su me da dođem jer će biti hrane, društva, cura. Ja sam bio mlad i nisam mogao odoljeti tim mladalačkim potrebama i onda sam došao na radionicu i zaljubio se u pozorište i sada sam tu gdje jesam. Sada sam u lutkarskom pozorištu, igrajući se i predavajući ovu predivnu čaroliju djeci.

Kako je raditi i stvarati za djecu, jer znamo da su oni najiskreniji kritičari?

To je vrlo zahvalno iskustvo zato što tu nema nikakvoga kompromisa, kada ne uradite nešto dobro, djeca to primijete. Nama je vrlo važan indikator da smo odigrali jednu dobru predstavu, da smo uspjeli dočarati taj svijet kada oni izađu sretni iz sale, ili kada pjevaju neku od pjesmica koju smo mi izvodili. Tako da na taj način uspijemo prenijeti nešto što smo htjeli. Mi ne marimo toliko za starije koliko marimo za djecu.

Zašto teatar za djecu? Da li si ikada razmišljao o Narodnom pozorištu?

Mislim da je zaista splet okolnosti koji se desio u mom životu, najpresudnije je bilo to što sam kao dječak imao priliku gledati lutkarske predstave u Mostaru, i one su me nadahnule da kreiram neke svoje male priče, male igre, igrokaze i negdje je, vjerovatno, taj nerv koji sam zaboravio nakon nekog vremena presudio da odaberem lutkarstvo kao svoju vokaciju.

Možeš li se sjetiti neke anegdote tokom igranja?

Ima ih milion, ali se sada ne mogu sjetiti ni jedne. To je vjerovatno zato što sam jako gladan!

SA OKRUGLOG STOLA...

„Bilo jednom jedno jaje“

Pozorište lutaka Mostar

Režija: Silvan Omerzu

Ismira Mašić, modreratorica Okruglog stola, pozdravila je sve prisutne Pozorišta lutaka Mostar. Direktor pozorišta Edin Kmetaš predstavio je glumce. Čestitala je na predstavi, dodavši da je uigrana, snažna sa minimaliziranom scenom i drvenim lutkama. Tekst potpisuje Saša Eržen, a za režiju i dizajn lutaka i scenografiju Silvan Omerzu. Za početak, zamolila je direktora da kaže nešto o Pozorištu.

Edin Kmetaš, direktor Pozorišta lutaka Mostar, je rekao da Pozorište lutaka od 1952. godine prolazi kroz razne etape i nastoje vratiti slavu lutkarstva od perioda prije rata. Od 1997. godine je ponovo obnovljeno. Radili su sa Bugarima zbog edukacija oko lutkarstva, dali su prednost kvaliteti. Problem je bila produkcija koja nema puno sredstava, te su radili jednu predstavu godišnje. Jako dugo učestvuju u festivalima međunarodnog tipa. Trenutno se dešava smjena generacija, s obzirom na odlazak glumaca, što im također predstavlja veliki problem. U proteklom periodu zaposlili su pet novih mladih glumaca. Prije četiri godine su pokrenuli Međunarodni festival lutkarske umjetnosti „Flum“. Od Dževada Karahasana su dobili tekst. Prvobitno je Zerina Hozlić bila u potpisu režije jer su htjeli BiH okvire, međutim rediteljica je otkazala sedam dana prije početka procesa same predstave. U tome im je Silvan pomogao, a sama predstava, koju smo danas gledali, je koštala 14000 eura, što je za njih bilo jako puno. Sljedeće godine planiraju četiri nove predstave u saradnji sa osječkim Kulturnim društvom „Susret“, tj. Marijanom Josipović, Nikolinom Odobošić kao i sa Goranom Guksićem. Na kraju dodaje kakonastoje da glumcima omoguće prilike da se upoznaju sa lutkama.

Strajo Krsmanović, moderator Okruglog stola, je rekao da je ovo jedna od rijetkih predstava u kojoj se precizno prepoznaje repertoar za uzrast od 3+. Predstava je precizna, jednostavna i lako razumljiva upravo tom uzrastu, s obzirom da su danas djeca iz obdaništa bila u publici. Prepoznaje se slovenačka preciznost i u tekstu i u načinu izvođenja predstave. Sve funkcionira bez velikih pretenzija, čisto, jednostavno, i u trajanju i u načinu prezentacije. Dodaje da predstavu poput ove svako pozorište treba da ima na repertoaru. Također je pitao glumce, s obzirom da su svi mladi, koliko dugo su u pozorištu.

Edin Kmetaš je dodao kako nisu imali drugu festivalsku predstavu koju već nisu igrali u Bugojnu, te su ponudili repertoarsku. Na pitanje je odgovorio da je Ena Husić u pozorištu godinu dana, Lejla Pajić dvije godine, Ali Kamer Aksoy koji je došao iz Turske već pet godina. Također, dodaje da su prije tri godine pokrenuli Dječiji lutkarski studio u nadi da će oni nastaviti tamo gdje oni budu stali.

Alenu Džebo, članicu stručnog žirija, je zanimalo da li su svi glumci diplomirani glumci. Također ju je zanimalo na koji način možemo pridobiti mlade. Rekla je kako nemamo koristi od festivala i svega ostalog ako nemamo ljude koji rade srcem.

Edin Kmetaš je odgovorio da su Lejla i Ena iz Konjica obje akademski trenirane glumice. Tarik je po struci diplomirani psiholog. Dodaje kako su trenutno u procesu predstave pod nazivom „City of lights“, na kojoj radi redatelj iz Čilea, čija će premijera biti krajem sljedećeg mjeseca.

Igor Tretinjak, član stručnog žirija, je pitao glumce kako je bilo animirati lutke naglasivši kako lutke nisu dobri plesači, a u predstavi ima mnogo muzike i songova, ali to je ipak greška reditelja.

Gabrijela Redžić, glumica iz Osijeka, je naglasila kako joj je žao što nisu više radili na animaciji lutaka.

Senada Milanović, članica Organizacionog odbora, je rekla kako su songovi predugi. Svaka životinja ima istu muziku i isto pjeva. Dodaje kako muzika nije odgovarala karakterima lutaka, te da songovi djeluju kao uspavanke.

Edin Kmetaš, je rekao da je njihova želja što se tiče songova da melodija ostaje djeci u ušima.

Vahid Duraković, organizator kulturnih aktivnosti, je čestitao ansamblu na predstavi. Izjavio je kako je ona prihvatljiva za uzrast za koji je predviđena. Skrenuo je pažnju na jedan detalj, a to je da su animacije suština dramaturgije. Navodi konkretan primjer scene iz predstave koja je jako jednostavna i svedena, a imala je potencijal da se kreira tenzija i da scena bude mnogo napetija. Dodaje kako se dramaturgija scene treba iskoristiti da bude zanimljivije, te da se treba iskoristiti maksimalan potencijal svake scene.

Ali Kamer Aksoy, glumac i animator lutaka, je istaknuo kako su ponudili Silvanu to rješenje, ali on nije prihvatio.

Dubravka Zrnčić-Kulenović, dramaturginja, je rekla kako na prvim časovima studente glume, koji tek u 4. godini imaju lutkarstvo, ubjeđuje da su glumci lutkari u procesu rada na predstavi koautori tj. koredatelji. Ne može redatelj sam odrediti neke detalje, ako ih glumac kroz lutku ne osjeća. Drago joj je što su oni ponudili rješenje Silvanu, iako on to nije prihvatio. Spomenula je kako se Silvan prije 10 godina bavio nadrealnim temama, predstave su mu bile vrlo mračne, te kako se iznenadila kada je vidjela čime se on sada bavi. Pitala ga je na koji način on radi sa glumcima, a on je rekao da on pravi živu izložbu, on uživa u svojim lutkama i scenografiji, te je lutka za njega statueta. Dubravka dodaje kako njemu uopšte nije bitna glumačka personalnost sa lutkama, nego mu je samo bitno kako će lutka izaći na sto. Rekla je kako je u predstavi sve bilo tačno i precizno, ali je falilo života u igri. Na kraju ih savjetuje da se zaigraju, ali da ne krše redateljsku estetiku.

Berina Musa je čestitala cijeloj ekipi i rekla kako su oni bili jedini koji su počeli predstavu sa lutkama i završili sa lutkama.

KNJIGA UTISAKA

„Bilo jednom jedno jaje“

Pozorište lutaka Mostar

Režija: Silvan Omerzu

Preslatko

Super

Odlično

Bilo je lijepo, svi glumci su zanimljivi bili.

Bilo je prelijepo

Super lijepo

Top

Lutke su predobre, sve pohvale za glumce.

Bilo je jako lijepo.

Bilo je super.

Najslađa predstava.

Lutke su super.

Bilo je prezanimljivo.

Lutke jako realne i žive.

Bilo je prelijepo i sviđalo mi se, svi su bili odlični.

Super predstava i pjesma je bila duga.

Veoma edukativno.

Dosta uvježbano.

FOTOGALERIJA SA PREDSTAVE

„Crvenkapica“

Akademija za kulturu i umjetnost u Osijeku
Tekst: studenti Lora Kovač i Rafaek Anović

Mentorica: izv. prof. dr. art. Maja Lučić
Sumentor: Goran Guksić, umj. sur.
Saradnica na kolegiju: Matea Bublic, ass.

SA OKRUGLOG STOLA...

„Crvenkapica“

Akademija za kulturu i umjetnost u Osijeku

Tekst: studenti Lora Kovač i Rafael Anović

Mentorica: izv. prof. dr. art. Maja Lučić

Sumentor: Goran Guksić, umj. sur.

Saradnica na kolegiju: Matea Bubić, ass.

Ismira Mašić, moderatorica Okruglog stola pozdravila je sve prisutne čestitala ansamblu na izvedbi i zamolila ih je da kažu kako je tekao proces rada.

Maja Lučić, mentorica glumcima je objasnila da se radi o kombinovanoj tehnici, da studenti svoj rad za završnu predstavu najčešće pišu i rade sami. To im je „mali diplomski“.

Ismira Mašić je konstatovala da je Crvenkapica poznata svim i gledali su nekoliko varijanti Crvenkapice, ali nikada ovako sa prstima, pa je upitala glumce kako su došli na ideju za ovakvu tehniku u predstavi.

Lora Kovač, glumica u predstavi, je odgovorila da su na početku zamislili nešto drugo, tekst tehnika sve je drugačije bilo, Rafael Anović, glumac u predstavi, je dodao da su nakon dugo rada na toj predstavi uvidjeli da ne funkcioniše i da su htjeli nešto novo i drugačije.

Strajo Krsmanović, moderator Okruglog stola, rekao je da mu se dopada što su mentori pedagoški dozvolili da glumci imaju otvorenu maštu. Na samom početku odmah pridobiju publiku i puste mašti na volju. Predstava je redukovana na dva prsta što zahtjeva veliku posvećenost glumca i zaigranost, oni se otvore i igra počinje. Naglasio je da sloboda naracije izgovora i teksta daje prostor da izvedu različite kreacije.

Maja Lučić je naglasila da su mentori već u prvoj predstavi vidjeli da ona neće funkcionisati i pustili su da glumci sami odluče i shvate da je ne mogu izvući do kraja. Rafael Anović se nadovezao da je dalje proces tekao tako što su oni osjetili da žele jednostavniju priču i u tome su im profesori puno pomogli, a Lora Kovač je još rekla da je proces bio igranje i da je iz toga ispalo nešto dobro.

Strajo Krsmanović se osvrnuo na definiciju lutkarstva o kojoj su govorili na sinoćnjoj promociji knjige i rekao da je ovo dokaz da nema pravila, da je igra najvažnija, a postoje i elementi lutkarstva.

Edin Kmetaš, pozorište lutaka u Mostaru, je izjavio da ono što je fascinantno icilj ove predstave su osmijesi djece, zabavljali su se i smijali i odrasli i djeca.

Alena Džebo je rekla da je poželjela da se priključi i da zaigra sa glumcima. Savremeno lutkarstvo je divno. Ushićenje, razdraganost i animacija su jako razigrane i možemo naučiti kako je cijelo tijelo instrument.

Damir Altumbabić, Akademija dramskih umjetnosti Tuzla, je kazao da su glumci zakoračili u svijet mašte i fantazije i da su glas i pokret bili u službi onoga što su željeli ostvariti. Razigranost glumaca proizilazi iz iskustva sa prethodne neuspješne predstave, uspjeti ste zadiviti publiku i ući u njen svijet.

Asja Ugarak, članica Dječijeg žirija, rekla je da bi voljela da je ova predstava takmičarska, kako bi mogla pobijediti.

Iva Lučić, članica Dječijeg žirija, se složila sa Asjom i rekla da je ovo najbolja predstava po svemu na Susretima.

Selina Hrvat, članica Dječijeg žirija, je željela da čestita glumcima i izjavila da se ni u jednom trenutku nije isključila, jer je iščekivala šta će se dalje desiti.

Maja Lučić je završila sa konstatacijom da će publika pogledati četiri predstave Akademije za kulturu i umjetnost Osijek i da su sve različite. Produkt su studentskih odabira i radova, a da su mentori samo usmjeravali. Zahvalila se Vahidu, Bugojnu i Susretima što su im dali priliku da pokažu svoje umijeće.

KNJIGA UTISAKA

„Crvenkapica“

Akademija za kulturu i umjetnost u Osijeku

Tekst: studenti Lora Kovač i Rafeak Anović

Mentorica: izv. prof. dr. art. Maja Lučić

Sumentor: Goran Guksić, umj. sur.

Saradnica na kolegiju: Matea Bublic, ass.

Pedstava je bila predobra.

Glumci savršeni, sve pohvale.

Rafael top.

Predobro.

Malo ste se ukvasili.

Šteta što nije takmičarska.

Bravo.

Mokri su.

Rekao je da sam mu najdraži.

Nikad bolju predstavu nisam gledala.

Preslatko.

Ne skreći s puta.

Super predstava, ali samo da je bilo manje
prskanja, jer sam sad mokra.

Predstava nikad bolja.

Super avantura i dodatno sam se okupala.

Žao mi je što nije takmičarska.

Super, vuk odličan.

IZ UGLA PUBLIKE

„Bilo jednom jedno jaje“

Pozorište lutaka Mostar

Režija: Silvan Omerzu

Predstava na duhovit i maštovit način istražuje životinjski svijet oko jednog jajeta. Svaka životinja ima svoj karakter, što pomaže publici da se poveže s njima i razumije njihove motive. Priča je jednostavna, ali bogata simbolikom, pokrećući pitanja o životu, rođenju i prirodnom ciklusu. Osim što je zabavna, predstava nudi i edukativnu dimenziju, podstičući djecu na razmišljanje o životinjama i njihovim ulogama u njihovom društvu i sredini. Pjesme doprinose njenoj jedinstvenoj atmosferi i emocionalnom doživljaju. Svaka pjesma oslikava različite aspekte priče i likova, ističući njihove osjećaje i misli. Muzika je pažljivo komponovana, s melodijama koje su privlačne i lako pamtljive, što dodatno angažuje publiku. Subjektivno mi se najviše svidio lik Lisice. Lisica, kao snalažljiva i pametno-lukava životinja, pruža mnogo prilika za humor i igru. Medvjed je simbol dobrote i zaštitničkog instinkta. On je prijateljski nastrojen i uvijek spreman da pomogne, predstavlja snagu prijateljstva i podrške, često pružajući utjehu Zecu. Njegova mudrost (većinom) pomaže drugima da prepoznaju svoje dobre i loše strane. Jaje ukazuje na to kako predrasude mogu ograničiti naše razumijevanje, motive i očekivanja, te poziva gledaoce da budu otvoreni za nepredviđene i nepoznate dijelove.

Arči

„Crvenkapica“

Akademija za kulturu i umjetnost u Osijeku

Tekst: studenti Lora Kovač i Rafaek Anočić

Mentorica: izv. prof. dr. art. Maja Lučić

Sumentor: Goran Guksić, umj. sur.

Saradnica na kolegiju: Matea Bubljić, ass.

Savršeno! Od trenutka kada su glumci kročili na scenu sve do samog kraja zavladao je čista magija. Uvukli su nas u svijet pun pozitivne energije, zabave, osmijeha, neizvjesnosti i ono najvažnije mašte i zaigranosti ....Fascinirane smo kako svaki dio naših sopstvenih tijela može postati "lutka" onog trenutka kada to osvijestimo i udahnemo mu život. Način na koji se glumci zapravo igraju na samoj sceni i isprepliću svoje karaktere sa karakterima likova je fenomenalna. Publika, bila ona mala ili velika, postala je dio njihove zanimljive igre, proživljavajući s njima svaki uzdah. Poželite da kraja nema i da još dugo, dugo ostanete tu sa njima u svijetu bez brige i straha. Na samom kraju, salu, ne samo da napustite s osmijeh na licu i nekim osjećajem rasterećenosti, već vam i u mislima odzvanja i razigrano igra svoj ples rečenica NE SKREĆI S PUTA !

Inči i Fatimči

SA PREDAVANJA "SA VREMENO LUTKARSTVO"

Predavač: prof. dr. Igor Tretinjak

RAZGOVOR SA...

IGOR TRETINJAK Član stručnog žirija

Koji su Vaši prvi utisci o Bugojnu?

Meni je divno. Naša Akademija već dugo surađuje sa Bugojnom i svi su oduševljeni, pa je red da se sad i ja oduševim. Za sad sam oduševljen.

Da li ste razmišljali da će stvarno biti ovako posjećene i predstave i okrugli stolovi?

Ja živim u Zadru i mi imamo tisuće festivala u Zagrebu, ali tek kada odete u neki manji grad, vidite kako grad diše sa festivalom. Moglo bi se učiti na fakultetu kako da grad sraste s festivalom, a upravo to je Bugojno i

predivno je. Nisam oduševljen samo malom djecom, već i srednjoškolcima, dečkima koji najavljuju predstave i to oni sve rade ne zato što moraju, već zato što žele.

Svijet amatera me oduševljava, lijepo se malo odmaknuti od profesionalaca. Amateri pršte od energije, borbe za nagradom, baš predivan osjećaj.

Kakva je lutkarska scena u Hrvatskoj, koliko se njeguje lutkarstvo ?

Ja uvijek uspoređujem hrvatsku scenu sa slovenskom. Zanimljivo je da smo dosta različiti iako smo povezani svi i trebali bismo biti još jače. Trebalo bi se organizovati da svake godine jedan vaš učenik dođe kod nas, kako mi učimo od Slovenaca, tako i vi od nas. Meni je jako zanimljivo da u BiH imate dosta stranih redatelja koji režiraju kod vas, ako već nemate mnogo lutkarskih redatelja, vi dovedete Vanju Jovanovića, Silvana Omerzua, Tamaru Kočinović i mislim da se tako mnogo uči. Na temelju toga jako dobro radite. Meni je žao što ima samo pet predstava u konkurenciji, bilo bi puno bolje da ih ima puno više.

Šta mislite zašto je to tako?

Nema više kazališta, pretpostavljam. Trenutno sam selektor slovenskih bijenala. Oni su manja zemlja od Hrvatske i oni prijave po 45 predstava na bijenale, a mi kao Hrvatska prijavimo 15 predstava. Tu se vidi da moramo učiti jedni od drugih. Na primjer, da dovodimo vanjske redatelje, čisto da osjetimo malo drugu poetiku, da unesu malo tog stranog iskustva.

Da li i u Hrvatskoj važi mišljenje da je lutkarstvo za djecu?

Trenutno radim knjigu o lutkarstvu za odrasle upravo iz tog razloga. Ja sam mislio da će naši studenti više raditi predstave za odrasle, ali vi kod nas ako reklamirate lutkarsku predstavu za odrasle, u tom slučaju znate da će doći 15 ljudi i to je to. Na nas su dosta uticali i Poljaci, Slovaci, Slovenci i tu se pokazuje koliko je važan taj strani uticaj. Možemo se mi graditi kroz same sebe i svoje redatelje, ali mislim da je vanjski uticaj važan svima. Ovo što vi radite je dobro i trebate ustrajati u tome. Lutkarstvo za odrasle je borba koja se vodi, a jednog dana možda i pobijedimo.

Šta možemo uraditi da promijenimo taj stav da je lutkarstvo samo za djecu?

Ne znam taj odgovor, to i jeste problem. Trebamo se prvo opustiti u pogledu definiranja lutkarstva. Na lutkarstvo gledam otvoreno, široko. Ako je lutka jedan od likova u nekoj predstavi, neću odmah klasificirati da li je to lutkarska predstava ili ne, uopće nije bitno. Lutkarstvo je jedan od alata u stvaranju predstave. Ako gradiš predstavu u kojoj baš dobro dođe neka lutka, koja bi ti mogla pomoći, ubaci je. Ne moraš uvijek animirati lutku, možeš animirati stolac. Naši studenti se igraju, pa su animirali dim, prazan prostor, animiraš zvuk, sve elemente koji postoje i sve to možemo gurnuti u neku kazališnu animaciju. Nije potrebno raspravljati o tome da li ćemo to staviti kao kazalište lutaka, uopće nije bitno. Ja bih i na ove festivale stavio predstave koje nisu isključivo lutkarske, neke predstave koje koketiraju sa lutkarstvom ili imaju lutkarske elemente. Kad lutkarstvo otvori širom svoja vrata, možda će i privući više ljudi.

U okviru susreta držite predavanje na temu savremenog lutkarstva, šta planirate i šta ste pripremili?

Imali smo jako dobar evropski projekt, što je još jedan element na kojem bismo mogli raditi. Mi smo mnogo kao akademija kroz dva evropska projekta naučili, a jedan je bio baš o savremenom lutkarstvu i kritici. Time smo se bavili dvije godine, a ja sam razmišljao što je to zapravo savremeno lutkarstvo. Mislim da sam našao svoj odgovor, ali vidjećemo šta će studenti reći.

3. DAN 26. SUSRETA

PRATEĆI PROGRAM

Danas, 24.10.2024.

Mala sala

11,00 sati

Okrugli sto – razgovor o predstavi „Neka druga predstava“

Mala sala

12,00 sati

Akademija za kulturu i umjetnost u Osijeku

NEKA DRUGA PREDSTAVA

Tekst:

Studentice: Tea Mandarić i Jona Zupković

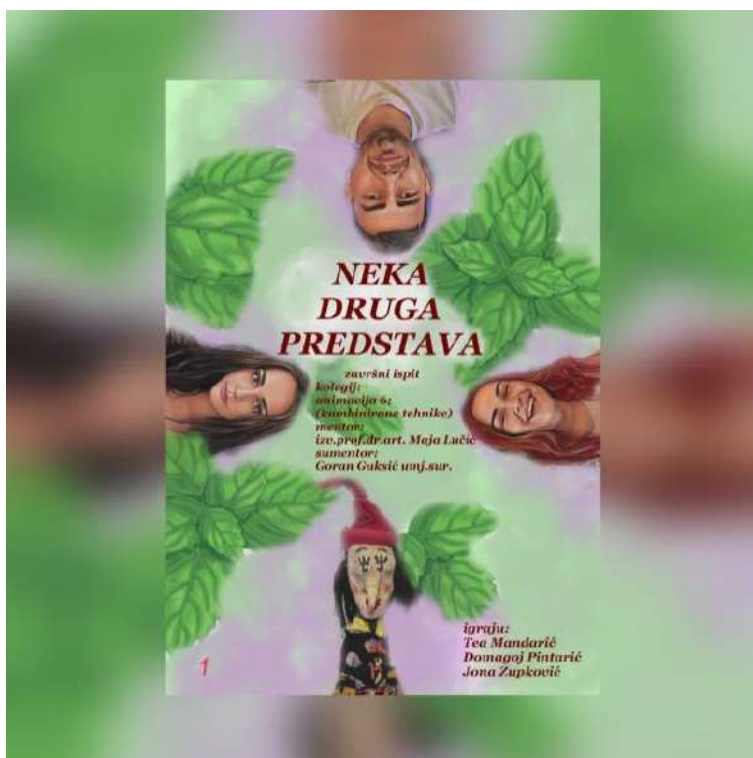
Mentorica: izv.prof.dr.art. Maja Lučić

Sumentor: Goran Guksić, umj. sur.

Suradnica na kolegiju: Matea Bublic, ass.

Uzrast: 10 +

Trajanje predstave: 30 min.

TAKMIČARSKI PROGRAM

Danas, 24.10.2024.

Pozorišna dvorana

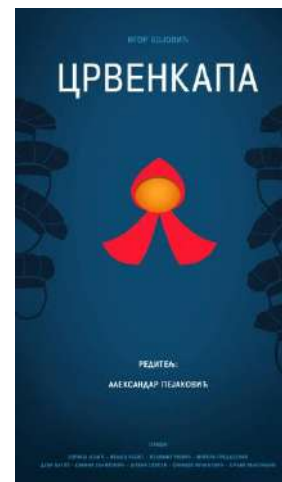
16,00 sati

JU Pozorište „Prijedor“ u Prijedoru

CRVENKAPA

Igor Bojović

Režija: Aleksandar Pejaković

Igraju:

Željko Kasap – Glavni kuvar
Dean Batos – Prvi pomoćnik kuvara
Jelena Seksen - Prva pomoćnica kuvara
Mirela Predojević – Glavna kuvarica
Sabina Halilović – Kuvarica
Zorica Jojić – Prva do kuvarice
Srđan Knjeginjić – Kuvar
Siniša Vučićević – Pomoćnik glavnog kuvara
Sabina Halilović – Crvenkapa
Dean Batoz – Lovac
Jelena Seksen – Mama
Dragana Vasić – Majka
Srđan Knjeginjić – Gavran
Siniša Vučićević- Vuk
Željko Kasap - Baka

Scenograf: Zoran Bjelošević

Idejno rješenje lutki: Zoran Bjelošević

Kompozitor: Igor Paspalj

Korepetitor i vokalno pedagog: Sunčica Trkulja Šušnjar

Scenski pokret: Miljka Brđanin

Grafički dizajn i fotografije: Vladimir Banja Blačina

Lektor: Sonja Ećim Grbić

Inspicijent: Dubravko Vukadinović

Šef tehnike: Siniša Komljenović

Garderober: Bogdanka Miodrag

Uzrast: 5 +

Trajanje predstave: 35 min

Riječ režisera:

Prijedorska "Crvenakapa" sa elementima lutkarstva, kao spoj ideja Šarla Peroa i Igora Bojovića vraća nas u period srednjovjekovnih zanata koji koriste svoju maštu i slobodu i od svakodnevnih predmeta stvaraju umjetnost. Glavna vodilja predstave jeste da sporedni likovi, u ovom slučaju kuvari, otkrivaju svoj talenat za umjetnost i teatar. Oni koriste sve što imaju u kuhinji kako bi stvorili dramu, komediju i avanturu Crvenkapine priče. Predstava ističe važnost mašte, kreativnosti i timskog rada, dok istovremeno donosi svježju perspektivu na klasične priče u kojoj su naglašene važnost igre, eksperimenta i otvorenosti prema novim idejama u procesu stvaranja lutkarstva. Prihvatanje izvornog vremena priče o Crvenkapi Šarla Peroa rezultiralo je dubljim istraživanjem tematskih elemenata poput opasnosti, odrastanja i snage ženskog lika, ali na način koji je prilagođen predstavi za djecu. Srednjovjekovni kuvari tako koriste svoje tehnike kako bi prikazali atmosferu napetosti i strepnje koju Crvenkapica doživljava na putu kroz šumu. Takođe, u predstavi je pojačana i alegorija o odrastanju i sazrijevanju, pa se samim time značajno naglašava snaga i hrabrost ženskog lika i to kroz snažnu karakterizaciju Crvenkape kao hrabre i odlučne junakinje koja se ne boji suočiti se sasvojim strahovima i izazovima koji su najmlađima predstavljani na originalan i inspirativan način.

Animacije likova:

Mirela Predojević – Crvenaka u šumi
Sabina Halilović – Crvenkapa u bakinoj kući
Siniša Vučićević, Srđan Knjeginjić, Zorica Jojić – Baka u šumi
Mirela Predojević, Zorica Jojić, Sabina Halilović – Prerušeni vuk
Siniša Vučićević, Zorica Jojić, Mirela Predojević – Vuk u bakinoj kućici
Srđan Knjeginjić, Siniša Vučićević – Gavran sa sirom
Srđan Knjeginjić – Gavran u bakinoj kući u šumi
Jelena Seksen – Baka u kući

Sufler: Gordana Kasap

Majstor tona: Goran Šobot

Majstor svjetla: Mladen Blačina

Izrada kostima: Vesna Bjelajac

Izrada sitne rekvizite: Zoran Bjelošević

Rekviziter: Andrej Stojić

Dekorateri: Marko Čivčić,

Slaven Šiljegović

Majstori scene: Dragoslav

Bašić, Milan Kešin

O pozorištu...

Pozorište Prijedor kao institucija postoji šest decenija. Počeci pozorišnog života u Prijedoru vežu se sa nastankom i radom Srpskog pravoslavnog crkvenog pjevačkog društva Vila, koje je utemeljeno 1885. godine kao jedno od najstarijih u Bosni i Hercegovini. Dramska sekcija koja je ubrzo oformljena i koja je djelovala u kontinuitetu sa pravom se može smatrati pretečom Pozorišta Prijedor.

Tridesetih godina XX vijeka pozorišni život u Prijedoru najviše je bio pod uticajem Narodnog pozorišta Vrbaske banovine iz Banjaluke, koje je osnovano 1930. godine. Nakon zastoja izazvanog ratom prvi znaci obnavljanja pozorišne aktivnosti pokazuju se već 1945. godine. U jesen, te iste godine, gašenjem Vile, dramski amateri organizuju rad unutar RKUD Mladen Stojanović.

Osnivanje Amaterskog pozorišta Prijedor, kao zasebne institucije, uslijedit će 23. novembra 1953. godine, a prva ostvarena predstava bila je Podvala Milovana Glišića, u režiji Zorana Panića.

Kao normalan slijed svega što je vezano za pozorišnu djelatnost u Prijedoru, prijedorska privreda i opština izgradili su namjenski scenski objekat 1977. godine.

Pozorište Prijedor ostvaruje veliki broj vlastitih aktivnosti, domaćin je mnogim pozorišnim kućama, ali i kulturnim, političkim, privrednim i sportskim sadržajima. Takođe, Pozorište Prijedor bilježi stalna gostovanja na terenu, u susjednim opštinama i inostranstvu. Pozorište Prijedor je već nekoliko godina domaćin i suorganizator dvije značajne republičke kulturne manifestacije: Međunarodni festival horova Zlatna vila i Književni susreti na Kozari.

58. sezona Pozorišta Prijedor je do sada najuspješnija sezona ove kulturne ustanove. Prema brojnim ocjenama, najuspješniji ansambl, ne samo u Republici Srpskoj, nego i u BiH, o čemu svjedoči šest nagrada na najstarijem i najznačajnijem pozorišnom festivalu u BiH, u Jajcu. Dvije izuzetne glumačke nagrade na Međunarodnom festivalu pozorišta u Brčkom, te učešće na Sarajevskoj zimi i Međunarodnom festivalu u Klužama u Sloveniji. Za sve napore na polju razvoja i širenja kulture u gradu na Sani, Pozorištu Prijedor je 2011. godine dodijeljena Nagrada opštine Prijedor.

Zgrada Pozorišta Prijedor godinama je imala problema sa prokišnjavanjem, što je dodatno otežavalo rad na sceni i van nje.

O režiseru...

ALEKSANDAR PEJAKOVIĆ

Diplomirao pozorišnu režiju 2009. godine predstavom Džoa Ortona „Šta je sobar vidio“ u produkciji „Pozorišta Prijedor“, a u klasi prof. Svetozara Rapajića na Akademiji umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci. Magistrirao dramaturgiju 2011. godine na Akademiji umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci kod mentora prof. dr. Zorana Đerića. Specijalizirao 2018. godine lutkarsku režiju predstavom „Doživljaji mačka Toše“ u produkciji „Dječijeg pozorišta Republike Srpske“ a u klasi prof. Slavča Malenova na nacionalnom univerzitetu „Krsto Sarafović“ u Sofiji. Odbranio je 2021. godine doktorski rad pod nazivom: „Neiskorištenost dramskog potencijala pripovjedačke proze Branka Ćopića“ na „Filozofskom fakultetu Univerziteta u Ljubljani“ kod mentorice prof. dr. Đurđe Strsoglavac. Zaposlen je kao stalni reditelj u Dječijem pozorištu Republike Srpske. Petnaest godina je rukovodilac u „Banjalučkom studentskom pozorištu“. Bio je predsjednik Upravnog odbora Narodnog pozorišta Republike Srpske od 2017. do 2021. godine. Član je Udruženja dramskih umjetnika Srpske, UriR u BiH-a, umjetnički direktor je međunarodnog festivala studentskih pozorišta „Kestenburg“ i direktor Umjetničkog stvaralaštva „Mali lutkari“ Banja Luka.

Danas, 24.10.2024.

**Mala sala
18,00 sati**

Scensko čitanje

**Tekst
CAREVO NOVO RUHO**

Autor: Ferida Duraković

Diplomirala na Filozofskom fakultetu u Sarajevu 1980. Prvu zbirku poezije *Bal po maskama* objavila 1977. i za nju dobila Nagradu Književne omladine Bosne i Hercegovine i Nagradu „Svjetlosti“ za najbolju prvu knjigu mladog autora. Objavila 25 knjiga različitih žanrova, između ostalih knjige poezije *Mala noćna svjetiljka*, *Oči koje me gledaju*, *Srce tame*, *Kao kiša u japanskim filmovima*, te knjigu kolumni i eseja *Pokret otpora* 2013. i knjigu proze/roman *Ne lažem Tita mi* 2021. godine. Piše i knjige za djecu: *Još jedna bajka o ruži*, *Mikijeva i Amilina abeceda*, *Vjetrov prijatelj* i dr. Prevodi s engleskog jezika. Objavila knjige izabranih pjesama u SAD, Bugarskoj, Italiji i Poljskoj, a knjigu proze u Srbiji. Prevedena na četrdesetak jezika širom svijeta. Dobila nagradu Fund for Free Expression USA 1993, Nagradu Vasyl Stus Freedom-to-Write 1999, Nagradu BH Radija 1 za najbolju radio-igru 2015, te Nagradu za najbolju priču za djecu manifestacije Čopićevim stazama djetinjstva 2018. godine. Radila kao profesorica maternjeg jezika, programska urednica u Domu mladih Skenderija, urednica i lektorica, a kao izvršna direktorica PEN Centra BiH od 1992. do 2013. godine, kad je umirovljena prije vremena. Živi sa mužem, kćerkom i četiri mačke u Sarajevu.

Danas, 23.10.2024.

**Mala sala
19,00 sati**

Predavanje

SAVREMENO LUTKARSTVO

prof. dr. Igor Tretinjak

Izdvojeno iz knjige "Dramaturgija evropskog lutkarstva (fragmenti)", Vahid Duraković

7. LUTKA - IZVOR SPECIFIČNOSTI LUTKARSKE DRAMATURGIJA

Obrascov je zapisao: *Dramaturgija je krv pozorišta*. A Goldovski je dodao *i stvarno*, „*krv*“ čitave pozorišne umetnosti je ista – dramaturgija. Ali „*krvne grupe*“ dramskog pozorišta i pozorišta lutaka su različite (Goldovski, 2017: 314).

Kakva je „*krvna grupa*“ lutke i da li još uvijek krv teče njezinim venama?

Mnogi su pokušaji definicije lutke, ali ona im stalno izmiče. Što je i razumljivo, jer, lutka je „*umjetnik*“ – lutka nema granica. Pokušaje definiranja lutke možemo prihvatiti samo kao njeno određenje za određenu estetiku ili epohu.

Prateći razvoj lutke od „*pasivnog vladara nad ljudima*“, kada se kao statični idol koristila u procesijama, preko oživljavanja njezinih udova i drugih dijelova tijela u slikovitim biblijskim pričama izvođenim po crkvama u srednjem vijeku, zatim preko njezinog potpunog „*oživljavanja*“ u zabavnom i komičnom „*pučkom lutkarstvu*“, od kojeg ju je „*animator*“ postepeno odvajao i uveo u artificijelne kopije glumca u homogenoj lutkarskoj predstavi, do njezinog „*atomiziranja*“, kada postaje animabilan predmet, rekvizit, dio scenografije, zvuk i muzika u kontekstu animabilnog dinamizma, u svom aktivnom i pasivnom stanju na sceni, raslojavajući i umnožavajući odnos s „*animatorom*“. Jurkowski u lutki ponovo prepoznaje statični idol, ali ovaj put kao svjesnog nepokretnog vladara, artificijelnog božijeg predstavnika na sceni, koji ponekad preuzima vlast i nad vlastitim demijurgom.

Oživljavajući i umirući dva milenija, od predmeta do predmeta, od neosviještenog statičnog idola do osviještenog statičnog idola, lutka je zaokružila svoj ciklus, koji Jurkowski označava kao spiralu. Vrativši se na svoje izvorište, na svoje prapočetke – ali sa sviješću o sebi i svojoj prošlosti – lutka je početkom 21. stoljeća na novom početku, s neograničenim mogućnostima za novu ulogu na sceni i u pozorištu.

Bez obzira na *status* u lutkarskoj predstavi, lutka je bila i ostala okosnicom izvora specifičnosti lutkarske dramaturgije. Tu specifičnost crpi iz svoje smrtnosti, odnosno „*predmetnosti*“ – *bît lutkarstva, temelj i početak svega jeste vjera u život stvari* (Kroflin, 2020: 183). Oživljena na sceni, lutka sa sobom nosi svoju prošlost, materijal, oblik, predmetnost, i kao takva kreira *svoju priču*.

Čudo dramaturgije je ta moć da postane telo, da se otelotvori, da pređe u telo glumca, a upravo to ljudsko telo daje meru tekstu. Tekst je emocija prave veličine za svoj instrument, to određeno telo. Na isti način, lutka koja daje oblik tekstu također poprima odgovarajuću veličinu i stvara, kao i svaki instrument, sopstvene zahteve. Upravo iz tog razloga je toliko teško postaviti na scenu konvencionalne pozorišne tekstove sa lutkama. Lutka je instrument koji vapi za određenim scenarijima, rađenim po meri. Izvanredna stvar kod lutaka je njihova svestranost koja im omogućava da rade stvari koje glumci nikada ne bi mogli. Pretvoriti ih u minijaturne glumce znači potceniti ih. Iz tog razloga postoji hitna potreba za novim tekstovima koji daju muziku, glas toliko tihom materijalu (Kartun, 2021: 6).

U lutkarskoj predstavi lutka postaje model s tehničkim specifičnostima i asocijativnim značenjima. Kao i svaki bitan objekt kulture, i lutka se ispoljava u dva oblika: u direktnoj funkciji, kao društvena potreba, i u „metaforičnoj“ funkciji, kada se njezine odlike prenose na širok krug socijalnih činjenica kojima ona postaje model.

Za razliku od lutke igračke, lutka u pozorištu je nosilac ili jedan od nosilaca osviještene radnje zaokružene u cjelinu. U radnji lutka stupa u odnose s drugim lutkama ili glumcima i pored direktne funkcije ima i metaforično značenje. Odvojimo li lutku od njezine direktne funkcije i stavimo li je u kontekst određene radnje, činimo da ona postane proizvod umjetničke aktivnosti. (Lotman, 2002: 108-110)

Lutkarski teatar (...) najalegoričniji je vid vizuelne umjetnosti. Lutka već samim tim što nije čovek i uopšte nije živo biće već predmet, alegorična je u svojoj suštini (Obrascov, 2002: 137).

U umjetničkom procesu *lutka kao model* sa svojim fizičkim, mehaničkim i psihološkim specifičnostima u velikoj mjeri utiče na stvaranje lutkarskog teksta. Ona ne trpi mnogo teksta, jer u tom slučaju tekst, koji izgovara živi glumac, „krade“ lutki subjektivitet i usporava njezinu igru. Višak riječi živog glumca skrnavi lutkino metaforičko značenje i slabi njezin asocijativni potencijal. Lutka, isto tako, nema mogućnost da „proživljava“ psihološka stanja, za razliku od živog glumca. Zato lutka u lutkarskom tekstu ostaje tip s osnovnom karakternom slikom i mnogo više značenja ima kao simbol, znak, metaforični lik. Zato se često može čuti da je lutkarsko pozorište u osnovi antiliterarno. Naravno, to ne znači da za lutkarsko pozorište ne treba da postoji lutkarski tekst, nego samo da ima manji značaj u lutkarskoj predstavi kao predominantno vizuelno-scenskom događaju.

Navedeni principi prisutni su kod većine teoretičara. Ali, da ne moraju biti pravilo dokazale su neke predstave kao, na primjer, *Gyubal Wahazar*, predstava nastala po tekstu Stanisława Ignacyja Witkiewicza, izvedena na 20. PIF-u.

Međutim, režijskim i scenografskim rješenjima predstave dogodila se upravo paradoksalna situacija, naime ta golema količina filozofskog teksta, pa čak i kad se nije razumio, nimalo nije opterećivala predstavu, a lutke koje se gotovo nisu micale (bile su sapete remenjem za visoke drvene stolce i nisu se kretale u prostoru nego su mogle biti samo premještene) ne samo da nisu djelovale statično, nego su upravo svojom nepokretnošću, grotesknom fizionomijom „zamrznuta“ izraza i minucioznim pomacima (udova, donje vilice, očiju, čak se vidjelo da lutka „diše“) u potpunosti dočarale atmosferu paraliziranosti strahom odnosno tragike usamljenosti despota koji želi stvoriti savršen svijet ne prezajući ni od čega (Kroflin, 2012: 198).

Iako u ovoj predstavi nije poštovan princip da lutka ne trpi mnogo teksta, izvor specifičnosti nalazio se u lutki, odnosno njezinoj vizuelnoj dimenziji i mogućnosti uklapanja različitih maski u jedno lice. Štaviše, upravo statičnost lutke, sleđene glave presvučene kožom koja izgleda kao negativ čovjeka, iskorištena je kao prednost za zgusnuti filozofski tekst, uz minimum mimike.

Lutku, s jedne strane, vidimo kao dio svoje prošlosti, dio folklor, djetinjstva, bajke, naivne čistote, a opet, s druge strane, u savremenom svijetu posmatranje lutke ima izrazito asocijativno značenje mehanizirane civilizacije, usamljenosti, otuđenosti, tako da u svojoj startnoj poziciji *mitologija lutke* uvijek ima dodatno značenje, kojeg moraju biti svjesni autori i autorice lutkarskog teksta. Naravno, lutka svojim *mitolojskim značenjima* ne može određivati sadržaj teksta, ali uvijek je od bitnog značaja za sadržaj.

Igrajući glumca na sceni, lutka udvostručuje prikaz, postaje prikaz prikazivanja, teatralizira teatar, i time postaje jako pogodna za stilizaciju i eksperiment. Za razliku od *živog* glumca, samom pojavom na sceni – zbog mogućnosti poetskog dupliranja – lutka sadrži dozu parodičnosti i ironičnosti.

Sve navedene specifičnosti lutke u startu determiniraju formu, koncept i sadržaj lutkarskog teksta, pogotovo u savremenom lutkarstvu, gdje lutka više nije samo *umanjeni čovjek*, nego na sebi svojstven način postaje sve *vidljivo* i *nevidljivo* što se manipulira u radnji ili manipulira radnjom. Zbog te činjenice, naravno, uz sve ostale specifičnosti lutkarstva, u savremenom postmodernističkom svijetu, gdje svi postajemo lutke, lutkarstvo je živa umjetnost i uspješno odolijeva svim izazovima i tehnološkim dostignućima.

Jurkowski u svojoj *negativnoj definiciji* lutkarskog pozorišta navodi:

Savremeno lutkarsko pozorište postoji zahvaljujući volji pozorišnih umetnika. Umetnik unosi na scenu razna izražajna sredstva koja smatra podесnim za postizanje umetničkog čina. (...) Nekada su ta izražajna sredstva ljudi, nekada oživljeni predmeti (lutke), a nekada predmeti koji se koriste u svakodnevnom životu. Ponekad ih umetnik sve zajedno koristi u istoj predstavi. (...) On je (umetnik) graditelj sopstvenog umetničkog sveta, a istovremeno i njegov stalni inovator (Jurkowski, 2007d: 127).

Jurkowski je naziva negativnom jer je, s jedne strane, pobornik klasičnog lutkarskog pozorišta, dok s druge strane sumnja u trajnost *hibridnih predstava*. Također primjećuje da savremena praksa u pozorištu lutaka ruši mnoge prihvaćene teorije o lutki i lutkarstvu i naglašava potrebu za njihovim preispitivanjem.

Novi oblici lutkarstva početkom 21. stoljeća, u kojima lutka u *praznom prostoru* komunicira sa savremenošću i pretvara se iz animiranog figurativnog objekta u animirane forme, entitete, misli i značenja, proširuju njezino određenje i poimanje, koje se do sada uglavnom baziralo na binarnim konstruktima: živo-neživo, subjekt-objekt, predmet-glumac...

Lutkina je tradicija, kao što smo vidjeli u prvom poglavlju, impozantna. Lutka je poštuje, ali ne dozvoljava da joj se stave okovi. Naprotiv, lutka je i danas, zapravo, samo u potrazi za *lutkovnošću*, za kojom traga stoljećima. Nova *lutkovnost*, u kojoj umjetnik kao graditelj vlastitoga umetničkog svijeta razvija nove odnose s lutkom, ali i lutka s njim, traži i nova promišljanja o biti lutke.

Lutka neprestano preispituje pretpostavke i definicije koje je pokušavaju ubaciti u jasne teoretske okvire. Tim teoretskim bilješkama ona izmiče i transcendira se u neuhvatljivu prisutnost (Bertoncelj, 2022: 5).

Proširivanje određenja lutke i traganje za njezinim bitkom blisko je pristupu Erike Fischer-Lichte u *Estetici performativne umjetnosti*. Navodeći kako se od 1960-ih godina predstava oslobađa logike radnje i kauzalnog ulančavanja, Fischer-Lichte pojavu novih elemenata u predstavi – koji iskrsavaju u prostoru slijedeći specifične geometrijske i ritmičke obrasce, ponekad izazvane slučajnim operacijama bez jasne motivacije – vidi kao emergentne fenomene. Njihove spontane pojave su proces sa vrlo značajnim posljedicama i za semiotičnost predstava. *Opažati teatarske elemente u njihovoj specifičnoj materijalnosti znači, dakle, opažati ih kao autoreferencijalne; opažati ih u njihovom fenomenalnom bitku* (Fischer-Lichte, 2009: 172).

Slijedeći navedeni pristup, za posmatranje lutke u njezinom *fenomenalnom bitku* neophodno je pravazići njezino binarno određenje i lutku pozicionirati nasuprot samoj sebi. U autoreferencijalnom polju *lutka treba preispitivati vlastitu situaciju* u horizontalnom i fluidnom

pristupu lutkarskome. *Lutka koja se suprotstavlja sebi samoj mora tražiti svoj teritorij te neprestano proizvoditi pitanja i probleme prije nego formira svoj koncept* (Jazbec, 2022: 11).

Pozicioniranje lutke u autoreferencijalnom polju, koje gradi i novo semantičko polje, u direktnoj je vezi sa savremenom dramaturgijom u lutkarskom pozorištu. Značenja sa scene se proširuju, udaljujući se od riječi i dijaloga. Sve veću ulogu u predstavi imaju vizuelno-zvučni znakovi, koji na minimumu teksta ili bez njega grade novu dramaturgiju. Nova, vizuelno-akustična dramaturgija savremenog lutkarstva sve više pribjegava apstrakciji.

Pod tim pojmom podrazumijevamo građenje značenjskog sloja podalje jasnoće dramskog zapleta, riječi i dijaloga, u prostoru vizualne dramaturgije što bježi od klasičnog sukoba te izraza koji se traži u metafori i metonimiji, potom u liričnosti i poetičnosti slike, nedefiniranosti i otvorenosti zvuka, pretjeranosti paralelnih informacija i njihove ogoljelosti do izostanka (Tretinjak, 2022: 14).

Proširenjem izražajnih sredstava, oblika i međusobnih veza, gdje i elementi poput scenografije, kostimografije, svjetla, lutkarske tehnologije, zvuka i muzike postaju samostalne animabilne forme, lutka je izrodila svoj složeniji dramaturški jezik. On je u *duhu* postdramskog teatra Lehmann, koji ukazuje na dramaturško osamostaljenje elemenata igre, dok Jurkowski to opisuje kao atomizaciju lutkarskog pozorišta.

Lutka u novom dramaturškom okruženju, proizašlom u uzajamnom prožimanju novih priča i lutkinih izražajnih sredstava, gdje su verbalnu komunikaciju zamijenili apstraktnost, metaforičnost i metonimičnost vizuelne i zvučne komunikacije, preispituje savremene probleme čovjeka, ali i samu sebe. S recipijentom ulazi u aktivnu komunikaciju i traži od njega da bude suautor.

Apstraktnost, metaforičnost i metonimičnost otvaraju široko polje novih značenja lutke i njezinih odnosa u scenskom prostoru. Njezina višeznačnost i kontekstualna slojevitost tupočište su i izvor savremene lutkarske dramaturgije. S jedne strane, nova *otvorena lutka* nudi beskrajne mogućnosti u razvoju priče, u kontekstualizaciji i asocijacijama na društvene probleme za slikovitu, potresnu i uvjerljivu predstavu, ili uvjerljivu savremenu bajku, dok s druge strane upravo ta *otvorena lutka* predstavlja opasnost da će zbog viška apstrakcije, metafora i metonimija priču raspršiti i de(kon)struirati do nerazumljivosti.

Zbog mogućih izazova i rediteljsko-dramaturškog hoda po ivici razumljivog i nerazumljivog, uloga dramaturga je, bez obzira je li to sam reditelj ili neka druga osoba, od presudnog značaja za uspjeh predstave.

26. SUSRET POZORIŠTA/KAZALIŠTA LUTAKA BOSNE I HERCEGOVINE

STRUČNI ŽIRI:

Alena Džebo
Igor Tretinjak
Milan Gajić

MODERATOR OKRUGLIH STOLOVA:

Strajo Krsmanović
Ismira Mašić

ORGANIZACIONI ODBOR:

Hasan Ajkunić
Mirza Idrizović
Senada Milanović
Nedžad Milanović
Suad Velagić
Edin Čatić Bato
Ermina Musić
Antonio Džolan
Vahid Duraković
Tidža Čaušević
Elma Idrizović
Sanja Krnjajić

DJEČJI ŽIRI:

Asja Ugarak
Iva Lučić
Berina Duraković
Selina Hrvat
Emrah Bušatlić
Amer Sušić

DIREKTOR SUSRETA

Mirza Idrizović

KOORDINATOR SUSRETA: Elma Idrizović

ORGANIZATOR KULTURNIH AKTIVNOSTI:

Vahid Duraković

PR SUSRETA: Azra Dževahirić

REDAKCIJA BILTENA:

Nedžad Milanović, urednik
Ermina Musić, tehnička urednica
Senada Milanović
Suad Velagić
Mirza Bušatlić
Belma Šabić
Ajla Sušić

FOTOGRAF BIJENALA:

Edin Čatić Bato

SARADNICI:

Arijan Duradbegović

Adem Ugarak
Adna Kurbegović
Abduselam Hozić
Aida Čefo
Ajna Dželilović
Ajna Ždralović
Amar Dadić
Amina Alispahić
Aida Sušić
Derviš Selimović
Emrah Bušatlić
Ena Ramić
Faris Dedić
Fatima Melić
Hana Tiro
Hana Jusić
Hena Zukić
Ines Fuka
Lana Marijanac
Lejla Ahmetović
Merjem Jusufbašić
Naida Bušatlić
Selma Huskić
Taida Meštrovac
Irhad Topčić

TEHNIČKA EKIPA:

Senad Imamović Struja
Edin Čatić Bato
Mahmut Ždralović
Jusuf Hozić Caci – ima ih još!

DIZAJN PLAKATA I NASLOVNICE

KATALOGA: Tidža Čaušević

UREDNIK INTERNET STRANICE: Edin Čatić Bato

Dizajn i tehnička obrada kataloga: Tidža Čaušević
Priprema kataloga: Ermina Musić
Lektorica: Senada Milanović
Izdavač: JU KSC Bugojno
Za izdavača: Mirza Idrizović, direktor
Štampa: ŠTAMPA Bugojno
Tiraž: 200 komada

VAŽNI BROJEVI I SERVISNE INFORMACIJE:

-POLICIJA 122
-VATROGASCI 123
-HITNA POMOĆ 124
-PORTIRNICA KSC-a 030/509-722
-AUTOBUSNA STANICA 030/251-789
-HOTEL VILLA GRANDE 062/500-577
-DIREKTOR FESTIVALA 030/509-720
-UREDNIK BILTENA 061/796-877